SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 60. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 30, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 30-го БЕРЕЗНЯ 1994. Ч. 60. РІК CI.

Л. КРАВЧУК ЗУСТРІВСЯ З МИТРОПОЛИТОМ ВОЛОДИМИРОМ

Київ (УНІАР). — Тут 22-го березня Президент України Леонід Кравчук зустрівся з Митрополитом Української Православної Церкви Володимиром (Сабоданом). Під час зустрічі обговорено проблеми суспільно-політичної ситуації в Україні та факти перенесення політичних пристрастей у духовне життя вірних, що вже привело до насильства.

Сторони погодилися, що згідно з чинним законодавством Церква відділена від держави і втручання будь-яких урядових осіб, депутатів усіх рівнів та політичних діячів є неприпустимим. Водночас неприпустимими є і заклики до насильства з боку релігійних лідерів, оскільки це порушує як церковні канони, так і закони держави.

Учасники зустрічі підтвердили своє принципове становище, спрямоване на збереження миру і утвердження добра в Україні. Про це повідомила пресова Служба Президента і Кабінету Міністрів.

Українські волейболістки перемогли збірну Китаю

Нюарк, Н. Дж., (УСЦАК, О. Твардовський). — У четвер, 24-го березня ц. р., у Вінніпеґу, Канада, розпочалися розгривки за Чашу Канади, в яких на запрошення Відбиванкової федерації Канади беруть участь: ЗСА, Україна, Китай і Канада.

З уваги на важкий економічний стан України, фінансування лету репрезентації України до Канади, взяв на себе спеціяльний Комітет „Приятелі Українських Атлетів", що його очолили Олег Романів, Йозефина Климків і Любомир Шуляк. Одним із меценатів приїзду збірної України на цей престижевий турнір є УСЦАК.

В перших змаганнях репрезентантки України зустріли збірну Китаю 24-го березня, яку перемогли в п'ятьох сетах. В першому сеті українки розгромили своїх суперниць вислідом 15:3. В другому, жертвенні й терпеливі китайки, ставили сильніший опір і програли, цим разом 15:7. У четвертому сеті збірна Китаю зуміла врешті перерішити вислід в свою користь 15:6. У четвертому сеті обидві дружини виявили велике завзяття, остаточно збірна Китаю виборола перемогу 16:14. У п'ятому і рішальному сеті репрезентація України виграла — 15:11.

У чергових змаганнях репрезентація України зустріне збірні Канади і ЗСА. В п'ятницю, 25-го березня ц. р. був запляновний Український вечір, в часі якого між змаганнями мали відбутися виступи хору „Гуслі" і танцювального ансамблю „Русалка". Були влаштовані виставки українських сувенірів та відео про Україну.

АВТОРСЬКИЙ ВЕРЧІР К. ГУК

18-ий Відділ СУА влаштовує авторський вечір Камілії Гук, автора збірки поезій та коротких оповідань п. з. „Мальви", присвяченої пам'яті Чорнобильської катастрофи, в суботу, 23-го квітня о год. 7:30 вечора в домі Зірки Могучої, 184 Vreeland Ave., Nutley, N. J. Датки 10 дол., або більше призначені на Дитячий Фонд СУА. Телефон для інформацій — (201) — 288-5533.

Українські музики виступлять в Морріставні

Морріставн, Н. Дж. (Л. Крупа). — Велика п'ятниця страстного тижня в церкві Вознесіння в Морріставні, Н. Дж., протягом чотирьох років відзначається музикою Гайдна „Сім останніх слів Христа" у виконанні українських інструменталістів. Цей передвеликодній звичай запровадив на запрошення камерного ансамблю „Нова" струнний Квартет ім. Лисенка з Києва в 1990 році, давши початок релігійним програмам великопісної п'ятниці.

Слухачі та управа парафії, зворушена глибиною цього твору Гайдна та знаменитим виконанням ансамблю, висловила бажання повторити його і в наступному році, коли то Квартет ім. Лисенка саме гостював в Америці.

А цього року цю традицію продовжують члени Квартету ім. Леонтовича, виконуючи згаданий твір в страсному тижні вже другий рік. Це й не дивно, бо „Сім останніх слів Христа" Гайдна передає релігійне зосередження і глибоку задуму над великим таїнством Христової жертви.

Концерт відбудеться в п'ятницю, 1-го квітня, в церкві Вознесіння, 91 Мейпл вуд. о год. 8 вечора. Вступ за добровільними датками.

У суботу, 9-го квітня, члени Квартету ім. Леонтовича знову гостюватимуть в Морріставні, тим разом на запрошення камерного ансамблю „Нова" для участи в музичній серії концертів, спонзорованої Юнітарія фелловшіп. Участь братимуть Юрко Харенко — скрипка, Борис Дев'ятов — віоля, Володимир Пантелеєв — віольончеля, Лариса Крупа — фортепіяно. В програмі твори: Моцарт — фортеп'яновий квартет Гамоль, Нетовен — струнне тріо Г-дуру, оп. 9 ч. 1, Джоржак — фортепіяновий квартет Ц-дур, оп. 87.

Початок год. 8-ма вечора. Адреса: Unitarian Fellowshir, 21 Normandy Heights Rd. Morristown, N. J; тел: 455-9738.

Я. СУСЛЕНСЬКИЙ В НТШ

Ню Йорк. — Українсько-Жидівське Товариство влаштовує доповідь „Українсько-Жидівські стосунки", яку виголосить гість з Єрусалиму Яків Сусленський, автор книжки про українців, які рятували жидів під час німецької окупації України. Доповідь відбудеться у п'ятницю, 1-го квітня, в приміщенні НТШ, 63 Четверта аве. Початок о год. 6-ій вечора.

ЗСА посилять свою присутність у Південній Кореї

Вашінгтон. — Пентагон продовжує розробляти пляни на випадок нападу північнокорейської армії на Південну Корею. Як заявив секретар Департаменту оборони Вілліям Перрі, у зв'язку з постійними погрозами північнокорейських лідерів З'єднані Стейти повинні бути готові до бойових дій на Корейському півострові.

Після того як Північна Корея відмовилася допустити інспекторів МАҐАТЕ до перевірки нуклеарних центрів, Рада Безпеки розглядає можливість введення економічних санкцій. Однак Пйонгянг загрозив, що на випадок введення санкцій, його армія, зосереджена на кордоні з Південною Кореєю, нанесе удар.

За словами В. Перрі, американські частини у Південній Кореї потребують сучасної техніки. Зокрема, Перрі дав наказ переправити запасні частини для авіяційної техніки, бо ЗСА не мають в тому районі нових моделів літаків, і на випадок раптового початку бойових дій не зможуть нанести удар по бойових позиціях північнокорейського війська. Із трьох ескадрилей військово-повітряних сил американської армії лише одна (24 літаки) здається з винищувачів бомбардувальників Ф-16, які можуть вести сучасні бойові дії. В американських летунських частинах, розташованих на військових базах Японії, також нема літаків найновіших моделів. „Це змусило нас, — сказав В. Перрі, — негайно змінити попередні пляни і тепер, на випадок нападу на Південну Корею, ЗСА зможуть перекинути у район воєнних дій найновішу техніку протягом одного — двох днів".

В той же час Перрі підкреслив, що не вірить у можливість війни і вважає, що за шість — вісім тижнів після введення економічних санкцій Північна Корея уступить перед міжнародною громадськістю і дозволить перевірку своїх нуклеарних центрів.

В Україні перебуває делеґація НБСЕ

Київ (УНІАР). — Сюди 24-го березня прибула делеґація Парляментської асамблеї Наради співпраці і безпеки в Европі. Серед членів делеґації — 26 парляментаристів з 17-ох країн. Вони мають досвід спостерігання за виборами в Росії, Молдові і Казахстані й тепер вирішили спостерігати за виборами в Україні.

У Києві члени делеґації зустрілися з Президентом України Леонідом Кравчуком, головою Верховної Ради Іваном Плющем, членами Верховного Суду та Центральної виборчої комісії, а також з представниками преси, партій та організацій. Експерти НБСЕ спостерігали за ходом виборів до нового українського парляменту в Києві, Чернігові, Житомирі, Львові і Одесі. За виборами спостерігали представники Словаччини, Норвегії, Польщі, Італії, Німеччини, Росії, ЗСА, Канади та інших країн.

Під час ознайомлення гостей з ситуацією в Україні, І. Плющ пояснив, що опитування в Криму і Донецькій області не матиме юридичних наслідків, оскільки це є компетенцією всеукраїнського референдуму. Політичну оцінку діям місцевих властей Донеччини і Криму, за словами Плюща, має дати вже новий парлямент. Той факт, що до парляменту висунуто майже 6,000 кандидатів, Плющ пояснив „великим зацікавленням народу".

У виборах до нового парляменту брали участь 171 депутат теперішньої Верховної Ради України.

Член Центральної виборчої комісії Євген Новицький повідомив, що за виборами в Україні виявили бажання слідкувати 487 осіб, з них 198 від НБСЕ.

Найбільша кількість спостерігачів із ЗСА — 52 особи, з Канади — 35, з Німеччини — 30.

На пресовій конференції 28-го березня представник делеґації НБСЕ Пітер Енері сказав: „Ми вітаємо перші, незалежні вільні вибори в Україні. Делеґація задоволена ходом виборів. Ми фіксуємо успіх. Складнощі з ходом виборів в першу чергу викликані технічними причинами".

П. Енері повідомив, що члени делеґації зробили три зауваження до закону про вибори народних депутатів України. На їхню думку, закон дозволяє досить прост висування кандидатів — усього від 10-ох виборців.

(Закінчення на стор. 4)

Картини Л. Морозової виставляють в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Широко відома в українських мистецьких колах художниця Людмила Морозова, картини якої можна було оглядати на різних виставках та в різних мистецьких ґалеріях від часу її поселення в ЗСА у 1951 році, від довгих років проживає в осередку українського літнього перебування — Ганнтері. Її картини з гірськими краєвидами загально люблені, як також її різдвяні карточки.

Л. Морозова, уродженка Києва, є тут в ЗСА членом Товариства американських мистців і свого часу була учителькою малярства в американській школі. В останньому часі вона подарувала ряд своїх картин до музеїв Києва, а краєвиди з Греції до мистецької бібліотеки у Києві. Тепер її картини-краєвиди з Греції, находяться на виставці в американській ґалерії у Мангеттені при 57-ій вул. 24 захід, кімнати ч. 303.

Мистецька ґалерія під назвою World Wide Art Gallery у NY Gallery Building має власницю українку — Клавдію Дзундзу, яка влаштувала збірну вистаку п. н. „Соняшні краєвиди", в якій показані саме такі краєвиди з Південної Франції, Мехіко і Греції. Виставка вже відкрита від 3-го березня від вівтірка до суботи в годинах 10-та ранку до 5-ої по полудні, і буде тривати до 29-го квітня.

З уваги однак на великий вклад Л. Морозової у відчуття та розуміння Греції, як також на вік мисткині, якій завершилося 88 років життя, власниця ґалерії влаштовує окреме прийняття для Л. Морозової в суботу, 9-го квітня, від 3—5 год. по полудня, на яке запрошує усіх її знайомих та звеличників її картин.

Ізраїльська розвідка першою дістала секретну доповідь Н. Хрущова

Вашінгтон. — В неділю, 27-го березня, газета „Вашінгтон Пост" повідомила, що текст секретної доповіді Нікіти Хрущова на XX З'їзді КПСС, у якому вперше були оприлюднені подробиці про гігантські масштаби злочинів сталінського режиму, першою дістала ізраїльська служба безпеки Шін Бет. „Виступ Хрущова був першою офіційною оцінкою злочинів Сталіна проти власного народу і давав до зрозуміння, в чому полягала економічна і військова могутність Росії, тому Захід за всяку ціну хотів дістати цю доповідь", — пише газета. Директор Сі-Ай-Ей Аллен Даллес вважав вершиною своєї кар'єри, що йому таки вдалося дістати текст секретної доповіді Н. Хрущова.

Згідно з розпорядженням президента Дваййта Айзенгавера, А. Даллес виділив майже мільйон долярів, щоб дістати текст, однак „всі таємні агенти Заходу в усіх европейських країнах виявилися безорадними".

Фотокопію 58-сторінкового документу передав для ізраїльської служби безпеки Шін Бет Віктор Граєвський, польський жид, а він дістав його від однієї співробітниці ЦК партії польських комуністів.

Тодішній прем'єр-міністер Ізраїля Давид Бен-Ґуріон зрозумів, що його країна матиме найбільшу вигоду, коли передасть доповідь Н. Хрущова З'єднаним Стейтам. А. Даллес обговорив зміст документу зі своїм братом, державним секретарем Джаном Фостером Даллесом, відтак президент Д. Айзенгавер прийняв рішення оприлюднити текст виступу Н. Хрущова, „сподіваючись поставити Совєтський Союз у максимально незручне становище".

Повний текст доповіді Н. Хрущова оприлюднили радіостанції „Свобода" і „Вільна Европи".

У СВІТІ

В АЛЬЖИРІ ОБРАНО нового президента країни. Ним став Лямін Зеруаль. Він народився в 1941 році у провінції Орес, славній своїми традиціями боротьби за незалежність. Лямін — це діялектний варіянт імені Аль-Амін, що в перекладі з арабської означає „вірний", „чесний". І всі, хто знає Ляміна Зеруаля, стверджують, що це ім'я цілком відповідає його людській сутності. Дотепер він був міністром оборони Альжиру. За ним, безумовно, стоїть армія, однак вона, як і все альжирське суспільство, розколена у зв'язку з войовничим наступом ісламського фундаменталізму. Від 1991 року в Альжирі у висліді боротьби з мусулманськими бойовиками з обох боків загинуло майже 2,000 осіб. Покищо годі сказати, який шлях обере новий президент — примирення з мусулманськими екстремістами чи втягнення армії в загальнонаціональний політичний конфлікт.

ЦИМИ ДНЯМИ РІЗКО погіршилася ситуація на грузинсько-абхазькому кордоні. По всій його лінії відбуваються збройні сутички. Абхазькі частини, застосовуючи бойові гелікоптери і тяжкі гармати, знищили декілька прикордонних грузинських населених пунктів у Гальському районі і захопили грузинське село Лота. Російське агентство Інтерфакс засвідчує, що серед мирного грузинського населення є великі жертви. Абхазькі представники запевняють, що їхня армія воює тільки проти грузинських партизанів на території Абхазії.

ПІД ЧАС ОФІЦІЙНОЇ візити до Фінляндії прем'єр-міністер Чехії Вацлав Клявс, відповідаючи на запитання журналістів, заявив, що його країна є занепокоєна сповільненням російських економічних реформ. „Мене лякає, що російське суспільство практично не трансформується, процес реформ проходить замлілo і покищо не дав бажаних результатів", — сказав В. Клявс. Він підкреслив, що ще два роки тому на долю Москви припадало до 50 відсотків чехо-словацького експорту, а тепер Росія закуповує лише до 5 відсотків чеської сировини, матеріялів і товарів.

ЗАКОРДОННІ ЕКОНОМІЧНІ дорадники російського уряду Андрес Ослюнд зі Стокгольмської вищої школи економіки і Джеффрі Сакс з Гарвардського університету надіслали російському президентові Борисові Єльцинові листа, в якому заявили про свою відмову від дальшої праці. Причина їхньої відмови полягає в тому, що теперішній уряд прем'єра Віктора Черномирдіна, на догоду антиреформаторській більшості у Державній думі свідомо гальмує проведення радикальної економічної реформи і „дбає лише про наповнення власних кишень".

ПАЛЕСТИНСЬКА КОМІСІЯ, яка вивчає обставини масакри 25-го лютого цього року в мечеті ізраїльського міста Геброну, прийшла до висновку, що вбивця Барух Ґольдстейн діяв не один, а зі спільниками. Представник комісії Палестинської визвольної організації професор Абдул Ашаба стверджує, що в мусулман, які мирно молилися, стріляли ще двоє вояків ізраїльської армії. А. Ашаба також заявив, що ізраїльська влада чинила перешкоди у праці комісії ПВО, намагаючись приховати інших учасників кривавого злочину.

ЦИМИ ДНЯМИ в північнонімецькому місті Любеку неонацисти підпалили місцеву синагогу. Прем'єр-міністер землі Шлезвіґ-Ґольдштайн Гайде Сімоніс назвав цю акцію „проявом звірства", підкресливши, що подібні випадки є „ганьбою для Німеччини". Від часу об'єднання країни в 1990 році понад 30 осіб загинули у висліді неонацистських терористичних акцій.

АМБАСАДОР ТУРЕЧЧИНИ у З'єднаних Стейтах Нузгет Кандемір повідомив, що Володимир Жириновський, теперішній голова Ліберально-демократичної партії Росії, в 1969 році був заарештований, а відтак вигнаний з Туреччини як аґент КҐБ. Після його арешту в Анкарі совєтська сторона домовилася з турецькою владою, що В. Жириновського випустять з тюрми і відішлють до Москви.

ДО ПАРЛЯМЕНТУ ОБРАНО НАЙБІЛЬШЕ КОМУНІСТІВ

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 28-го березня, на пресовій конференції виступив голова Центральної виборчої комісії Іван Ємець і поінформував, що серед новообраних депутатів до Верховної Ради України покищо найбільше членів Комуністичної Партії України — 12. На другому місці є Рух — 4; Соціялістична Партія України — 2; Українська Республіканська Партія — 2; Селянська Партія України — 2; Конгрес Українських Націоналістів — 2; Українська Національна Асамблея — 1; Українська Консервативна Республіканська Партія — 1 (С. Хмара).

Представник Конґресу ЗСА Майкл МекКеррі зауважив, що „в голосуванні взяла участь достатня кількість виборців, аби вважати, що вибори відбулися". Щодо ситуації у Криму Мек Керрі додав: „Україна, Росія і ЗСА вважають, що Крим — частина України. Так сказано в угодах, які ми уклали в минулому".

Представники дипломатичного корпусу різних держав у Києві виявили велике зацікавлення перебігом виборів до українського парляменту. Вони зустрілися з віцепрем'єр-міністром України Миколою Жулинським, який розповів їм про результати попередніх підрахунків. Більш точні результати будуть відомі лише 31-го березня.

Українська телевізія оприлюднила середньостатистичний портрет нового депутата України. За підрахунками майбутній народний обранець буде з вищою освітою, одружений і матиме дітей. Йому від 30 до 50 років. Кожний третій не приховує своєї партійности, кожний десятий — економіст. Кожний четвертий — представник нових комерційних структур або приватних підприємств.

В АМЕРИЦІ

СМЕРТНОНОСНІ ТОРНАДО навістили південносхідні стейти ЗСА, Алабаму, Джорджю і Теннесі у неділю, 27-го березня. У наслідок тієї стихії загинуло майже 40 осіб, а поранених було понад 100. Найбільш трагічно-болючим виявився удар торнадо в Підмонті, Ала., коли він зруйнував методистську церкву вщерть набиту людьми під час відправи у вербну неділю. Там загинуло 18 осіб, в тому шестеро дітей. Рятувальники на місці трагічного випадку заявляли, що такої руїни людського життя в одному місці їм не приходилось ніколи зустрічати. Місцеві жителі твердять, що весняні торнада є частиною їхнього життя в цих околицях, але дуже рідко з такою втратою людей.

УРЯДОВА СТАТИСТИКА виказує, що слабим пунктом у відродженні економіки ЗСА є важке задовження родин середньої заробіткової верстви. Тоді, коли багаті сім'ї та старші громадяни повернулись до нормальних норм, то домашні господарства середньої заробіткової верстви далше борикаються з екомомічними недостатками. Їхні турботи мають джерело у застою заробітних платень і в той самий час великих можливостей позичок на приманливих низьких відсотках. З уваги на це, ті ж /споживачі продуктів, які живуть у клопітливих фінансових умовинах можуть зовсім обмежити свої витрати, а це може створити, на думку економістів, сильне гальмування економічного відродження.

ЖІНОЦТВО, ЯКЕ ПРАЦЮЄ в Сі-Ай-Ей, зокрема у відділі відповідальному за закордонну розвідку, стверджує що їм в аґенції ставлять перешкоди і блькокують їх від відповідальних становищ через їхню статеву приналежність. Таких жінок у аґенції, які призадумуються над судовим оскарженням, вже найшлося приблизно 200. Чи до цього дійде — невідомо, бо деякі спостерігачі та навіть співробітники аґенції стверджують, що вже останніми місяцями справи внутрі згаданої аґенції дещо змінилися, коли йдеться про жінок у відділі закордонної розвідки, який ще до недавна належав виключно мужчинам.

У ВАШІНҐТОНІ В НЕДІЛЮ,27-го березня, Організація американських держав обрала Сезара Ґавірію, президента Колюмбії своїм генеральним секретарем. С. Ґавірія отримав 20 із усіх 34 голосів. Його опонентом був міністер закордонних справ Коста Ріки Бернд Нігавз. Новообраний генеральний секретар здобув підтримку представників великих держав, включно зі ЗСА, Канадою, Мехіко, Бразилією та Арґентиною.

У СУБОТУ, 26-ГО БЕРЕЗНЯ, президент Билл Клінтон з дружиною Гіллари та дочкою Челсі сповняли родинні обов'язки у Даллас, Тексас, на весілі молодшого брата Президента Роджера Клінтона, який одружився з 25-річною Моллі Мартін. З цього приводу в неділю, 27-го березня, Президент, Перша лейді та Челсі мали нагоду бути на змаганнях кошиківки дружини Аркансоського університету з дружиною Мишиґанського університету. Арканс вийшла переможцем 76 до 68 і дійшла до крайових півфіналів.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ на енерґійну оборону Билла Клінтона в справі „Вайтвотер", на одному з телевізійних виступів у неділю, 27-го березня, спікером Томасом Фолі, аналітики уважають, що члени його власної партії дуже мінімально включаються в оборону Президента проти всяких наклепів зі сторони республіканців. Хоча працівники Білого Дому намагалися цю справу ставити на рівні міжпартійного очорнювання, то це не вийшло надто вдалим потягненням. Спостерігачі твердять, що коли в обороні Президента та його дружини демократи виступають у Конґресі, то в словах їхньої оборони відчувається брак переконання.

ВИПАДКИ ЗАХВОРІННЯ на кір серед студентства Ратґерського університету в Ню Джерзі викликали занепокоєння. Університетські та стейтові власті негайно зарядили загальне щеплення проти кору для всіх студентів цього університету до 8-го квітня. Щеплення можна отримати в університетських центрах здоров'я або у своїх приватних лікарів.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні:
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ніксон в Україні

Ричард М. Ніксон, 37-ий з черги президент ЗСА, урядував у 1959—1974 роках, тепер уже 81-літній мужчина, від років грає ролю старшого досвідченого державного мужа, дорадника президентів. Хоч він республіканець — не знає партійних різниць, коли йдеться про важливі й складні проблеми закордонної політики.

На перше місце таких преважливих для Америки і всього світу та актуальних проблем висунулася Східня Европа, коли вправді минулася холодна війна, проте прийшов заколот з розвалом совєтської імперії. Традиційна орієнтація Америки на Москву, як ґаранта миру і безпеки в Евразії захиталася після двох спроб сталіністів і неділимських чорносотенців прийти в Росії до влади. В обох тих випадках Боріс Єльцин переміг. Але останні парляментарні вибори в Росії виявили поважну політичну силу ворожу Єльцинові та будь-яким реформам табору. Останньою подією, яка стала сумною сенсацією і доказом непевної ситуації у Росії була амнестія, яку російський парлямент проголосив для арештованих винуватців бунту попереднього парляменту проти президента Єльцина і його уряду.

У цій ситуації полетів до Москви Ричард Ніксон, як формально приватний гість, насправді уповноважений президентом Биллом Клінтоном досвідчений дипломат, щоб перевірити ситуацію і про неї звітувати Клінтонові. На цьому місці була вже мова про Ніксона у Москві, де Боріс Єльцин образився на Ніксона, що той спершу, ще перед побаченням із ним, розмовляв із лідерами опозиції, між ними із звільненим із в'язниці колишнім генералом Александром Руцким, реакціонером і союзником бажаючих воскресити російську імперію.

Після одного тижня у Москві — Ніксон переїхав на один день до Києва, де він кілька годин перевів на розмові з Леонідом Кравчуком та, мабуть, з міністром закордонних справ Анатолієм Зленком. Квінтесенцію тієї розмови передало британське пресове аґенство Ройтера з Києва: „Ніксон, мовляв, не виключає, що в Росії може прийти до влади ворожа демократії реакція і що Захід (Америка) буде присилувана рішатися — орієнтуватися на Росію чи Україну. Ніксон висловив перед Леонідом Кравчуком жаль, що Єльцин „не зрозумів його", бож він та американський Уряд шанують і визнають Єльцина, як обраного народом президента Росії, та жалів, що не може довше зупинитися у Києві, щоб стрінутися також з опозиційними діячами „за що Президент Л. Кравчук, він думає, не погнівався б".

Відвідини Ніксона у Києві та його безперечно прихильна настанова — це ще один доказ, що західній світ з Америкою у проводі стривожений подіями у Росії та що у зв'язку з цим більшу увагу звертає на Україну. Правда, Ніксон висловив розумну заввагу у Києві, що з покращанням економічної ситуації в Росії зменшаться тамтешні теперішні опозиційні настрої. Знаємо, що воно стосується також України: коли трапляється там, що навіть у Галичині дехто зідхає „За Брежнєва було легше жити", то це не є вияв комунофільства, а малодушности пересічного громадянина, який керується не ідеалізмом, а шлунком.

Поява в політичному овиді Жириновського була корисною для України, звільнення з в'язниці Руцкого зродило мариво можливости його кандидатури на майбутнього президента Росії. І хоч би Руцкой, Жириновський чи інший закаптурений реакціонер або комуніст запевняли про свою миролюбність — автоматично виринула би загроза воскресення холодної війни, Ясно, що в такій ситуації, з такими невиключеними можливостями, державні мужі типу Ніксона, які думають про майбутнє, дивляться на Київ, а не на Москву. Це створює добру для України міжнародну коньюнктуру, таку, якої ще не було. Але державна мудрість наказує гармонізувати закордонну політику з внутрішньою. Чи здає собі з цього справу державна верхівка у Києві? Чи вона використає добру коньюктуру позитивними внутрішніми реформами? Це питання бути

Петро Часто

ПІД КУЧМОЮ? УКРАЇНО, ПОШУКАЙ СОБІ ІНШОЇ ШАПКИ!

II

І по-своєму він діяв. Скликавши в Одесі нараду керівників промисловости і сільського господарства південно-східніх областей України, прем'єр, замість освічено покликатися на Адама Сміта, „сміливо" процитував геніяльного людиноненависника Леніна: „Лише при єдності пролетарів великоруських і українських вільна Україна можлива. Без такої єдности про неї не може бути й мови".

Чорновіл все ще мовчить, а Хмара вже рветься до мікрофону. Але ж хто там зважає на тих „національно стурбованих" західняків?

Наступна заява „ділового" Кучми: „Необхідно шукати не тільки економічне, але й політичне рішення з Росією". Тут уже мовчи-не мовчи, однак є фактом: Уряд самостійної української держави, завданням якого є збудувати самостійну українську економіку, очолює несамостійна людина. І чи ж дивно? Для будування совєтських ракет самостійности не вимагалося — вистачало послушности. Накази і необмежені, не підпорядковані ніякій економіці фінанси діставав згори — просто з Москви.

Відповідним чином Л. Кучма діє далі, а час іде, тільки не вперед, а назад — всупереч тому, що прем'єр мав чудових хлопців-дорадників. А „скринька" просто відчинялася: дорадника-ринковика Тараса Стецьківа на круглий нуль невтралізовував дорадник-антиринковик Петро Лелик, реформатора Зіновія Ткачука — прихильник колбоспів Мирослав Пітцик, пропагатора вільної економічної конкуренції Сергія Осику — Віктор Суслов, недавній викладач „марксистсько-ленінської економіки".

А як нема економічних реформ, то звідки візьметься самостійна українська економіка? Кожна дитина знає, що м'яч летить угору лише у висліді свідомого зусилля волі і руки, й коли падає назад, по вичерпанні того зусилля, то в повітрі не зупиниться, доконечне долетить до землі. Згадаймо весну 1993 року: падати економіка вже майже не має куди, а прем'єр буквально у всіх своїх виступах повторює: „Причиною кризи є розірвання господарських зв'язків з Росією. Україна не має своїх енерґоносіїв, не має терміналів для закупу нафти з дальших країн, не має..." Нічого не має! І при цьому всьому Л. Кучма не втрачає бадьорости! І вже не лише Хмара та Чорновіл, але навіть розважливий центрист Михайло Горинь застерігає від небезпечного маштабу „кучманізму".

А добре відомо, що в політичній грі м'яч також довго не може лежати на землі. 14-го травня Україна підписує в Москві „деклярацію про наміри" — про ті „добрі наміри", якими встелена дорога до... „російсько-української економічної інтеґрації". То був негарний, назадницький крок українського провідництва, й ілюзій щодо „союзу" не мали не лише „західняки". Ось як, наприклад, потрактувала деклярацію член комісії з питань суверенітету Верховної Ради Тетяна Яхеєва: „Передбачається створення єдиного економічного простору зі спільними кордонами, з єдиними митними тарифами, з єдиною транзитною політикою, з єдиною зовнішньою політикою, з об'єднаними збройними силами, єдиним міждержавним банком, з уніфікованою системою оподаткування, єдиним пляном реформ тощо. Тобто йдеться не про економічний союз між державами, а про створення економічної системи єдиної держави".

З дальшого світу прихильники українства також сприкрено хитають головами. Збіґнєв Бжезінскі: „Треба обережно розрізняти економічну кооперацію і політичну інтеґрацію. Межа між ними дуже тонка, слід остерігатися, щоб зчасом економічне співробітництво не переросло в політичне підпорядкування, адже досі багатьом росіянам важко зрозуміти, що українці — окрема нація. Отже, що ви робите, щоб побудувати українську націю? Чи є у вас програма розбудови нації, а не тільки держави?"

(Закінчення на стор. 3)

Микола Бараболяк

У КАЗАХСТАНІ КАЗАХИ „БОСАМИ"

Такий заголовок статті кореспондентки „Крищен Саєнс Монітора" з 7-го березня 1994 року, де вона передає свої враження з Караганди. Місце це нам добре відоме, бо скільки нашого брата, особливо галицького, заслав туди Сталін на виконання. Розбудовано це місто теж поволжанськими німцями. Розмовою з одним нащадків тих німецьких поселенців починає авторка статті, Венді Сльовн, своє писання. Німець наче жаліється, що мусить виїжджати до Німеччини, бо в Казахстані нема будучности для його дітей. Хоч він працював на картонажній роботі у копальні вугілля, його діти набули високе образування. Та що з того. Праці відповідно до їх підготови, їм не дістати. Всі вищі позиції в руках казахів. Чужинець може дістати хіба працю, якої казах не хоче. В Казахстані видима дискримінація проти неказахів. Вона панівна не тільки в уряді, але теж у державних підприємствах, як і в ділянці помешкань, едукації, усюди.

Президент Нурсултан Назарбаєв, колишній лідер Комуністичної партії КС-СР, обернувся у політичного лідера західного стилю. Він установив казахську мову урядовою, російська має бути толерована тільки у міжетнічному спілкуванні. Він продовжив до березня 1995 реченець, до якого неказахам треба здекляруватись, чи хочуть прийняти казахське громадянство чи забратись. Неказахам, видно не надано там громадянства автоматично, як в Україні.

Демографічна довідка: населення Казахстану нараховує 17 мільйонів чоловік. У тому 40 відс. казахів, тільки ж приблизно росіян, 6 відс. німців, а „решта" — українці та „інші". На жаль, нема в доступних мені джерелах числа українців, але можна сміло прийняти, що багато наших є під назвою „русских" Караганда, яку вивінували в першій мірі українські й німецькі засланці, нараховує нині 650,000 люда, і видно не погано там живеться, коли цей нащадок німецьких засланців каже, що не еміґрував би до батьківщини його батьків, коли б не дискримінація. А на 140,000 німців у тому місті, виїхало вже половина до Німеччини.

Та для мене інтересне ось що: казахи, колись кочівники. Що не казати, а совєти розбудували їх країну. Альма-Ата, столиця, з торговельного центру кочівників, виросла на модерне місто з близько 1.2 мільйона населення. Росіяни їх переслідували, але, виглядає, зробили з них націю. Назарбаєв виступає як здецидований патріот. Розуміє вагу поваги рідної мови, хоч на якому вона наразі бідному ступені розвитку. Велить вести державне діловодство рідною мовою і виправдує це ось як: „Коли б у нас завести дві офіційні мови, все велось би російською мовою. Усі казахи говорять обоїма мовами. А я міг би полічити на пальцях однієї руки тих русских, які говорять по-казахському. То все було б по-російському".

В Україні більше росіян володіє українською мовою, чим у Казахстані казахською, але, на жаль, теж усі українці в Україні знають російську, і то, в загальному, краще чим українську. Нашим українцям навіть тим, які знають рідну мову, легше і зручніше порозумітись російською, як і нашим молодим людям в Америці зручніше комунікуватись англійською, навіть, коли знають українську. То чи не годилось би Урядові України піти слідами казаха Назарбаєва і стати примушувати і росіян, і неохочих українців, прискореним ходом перейти на рідну мову? Але чи було б це політично розумно?

Чи не зчинивсь би, коли б таке заведено, крик на ввесь світ, що росіян в Україні переслідують, і не могло б це евентуально виправдати інтервенцію збройних сил Росії в обороні перед українським „нацизмом", про віщо у Москві постійно плещуть? Тож може собі Уряд України (коли б він сам не був переїжджений надмірною пошаною для російщини?) на взір Казахського собі на таке дозволити? Але все ж чи не соромно робиться вам за Україну перед країною „третього світу", яким є Казахстан?

Вирішальну ролю грає і те, що Казахстан був завойований Москвою, але не є культурно асимільований, як Україна. Між завойовниками, а підкореними все існувала і існує там культурна прірва і яка ніколи не була засипана, як між православними москалями і православними українцями. В Казахстані існував усе духовий кордон: „ми" — „вони". Ми до мошеї, вони до церкви. А на нижчих щаблях культурного розвитку народу вирішальний фактор — релігія. То різниця релігійних, а з тим культурних вартостей, спасла казахів від русифікації. І хоч у Казахстані росіян тільки, що казахів, казахи на своїй землі горою. А ми на своїй землі наче у наймах у москаля. Згадати теж вище почуття моральної відповідальности мохамеданина за злочин проти держави, як обкрадання своїх, що вбиває Україну.

6-го березня відбулися у Казахстані вибори до нового парляменту. Партія Назарбаєва, і з ним споріднені, добули вигідну більшість. Чужинецькі обсерватори, які слідкували за демократичністю виборів, кажуть, що не все там збулось згідно з принципами західньої демократії; на що приклонники твердої руки Назарбаєва відповідають: Казахстан — не Захід; важливе те, що перед Назарбаєвом важке завдання закінчити успішно реформу системи; а для того треба мати запевнену підтримку у парляменті... Назарбаєв здецидований реформатор. За це дістав він признання на Заході і в додатку дарунку понад одного більйона долярів на завершення реформи і розмонтування „нуків".

Чи не завидувати нам казахам?

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Таємниця виникнення та загину етрусків

На теми таїн, захованих в темнозелених глибинах італійського озера Больсен, кружляють здавен-давна леґенди та перекази, що, мовляв, в ясну місячну святоіванську ніч можна побачити затоплене на дні цього озера — Приспане місто.

Поважні матрони, які вже добре недочувають, оповідають своїм унукам про звуки дзвонів та монотонні співи, які можна почути опівночі, які виходять з глибин Больсенського озера. Звичайно, більшу частину цих фантастичних леґенд не слід трактувати серйозно, за вийнятком декількох фактів, які доволі важко пояснити. До них слід зарахувати, що упродовж останніх 60-ти років, майже по кожній більшій повені Больсенське озеро викидало на свої береги розбиті частини етруських керамічних глечиків, збанів та статуеток.

Згідно з переказом, це озеро становило колись кратер вигаслого вулкану, який, у висліді землетрусу запався під землю, у виді озера. У висліді тих всіх переказів, нещодавно оформилася в Римі експедиція, що складалася з геологів та археологів, з метою перевірити тайну цього озера, підозріваючи, що на дні Больсенського озера лежить затоплене стародавне етруське місто. Тому не слід дивуватися, що вістка про цей археологічний задум прошибла стрілою по цілім світі, заворушивши уми багатьох етрускологів.

Вони досі відбули вже два міжнародні, конґреси етрускологів у Тосканії, між Фльоренцією та Римом, на чолі, яких Европейська рада етрускологів відбула свої славетні наукові семінари у Фльорентійському музеї археології та в Етруському музеї у Римі. В менших осередках, таких як Ареззіо, Кортона, Вольтерра та Сієнна відбулися місцеві виставки цікавіших експонатів етруської архітектури та мистецьких знахідок, поряд з конференціями та симпозіюмами.

Звичайно, кожному з нас насувається мимоволі питання, що собою уявляють чи уявляли згадані етруски, звідкіля вони взялися та що з ними сталося? Про етрусків, звичайно, згадується, як про таємничий народ колишніх автохтонів римської імперії, щоз'явилися в Европі багато років перед леґендарними „латинами". Ця загадковість етрусків виникає з незнання їх мови та обмежених залишків слідів їхньої цивілізації. До речі, всі етруські тексти, писані „справа наліво", вченим вдалося, уже багато років тому, відшифрувати фонетично їх письмо, але їх зміст залишився досі таємницею.

Про походження етрусків існує три теорії: 1) що етруски примандрували на Апенінський півострів, до Етрурії з Близького Сходу. 2) Що вони пришельці з Північної Европи та 3) Що вони споконвіку були автохтонами Північної та Центральної частин колишньої римської держави.

В часі між 8 і 3 сторіччями, перед Христом, етруски становили домінуючу ролю в Середній Італії, та були відомі під грецькою назвою „тирргенів". Т. зв. Етрурія була тотожньою територією із цьогочасною Тосканією, розташованою по обидвох боках т. зв. Тирренського моря.

Третім елементом таємничости етрусків слід вважати обмаль залишків їх щоденного життя, у виді вжиткової архітектури, зате вони залишили відносно дуже багато історичних слідів, у виді знахідок на їхніх цвинтарах та гробівницях. Ці знахідки становлять неперевершене багатство їх високої культури та цивілізації, у виді стінного малярства (фрески), різьби, золотництва тощо.

Зразками цього мистецтва устатковані всі їх гробівниці, із слідами релігійних обрядів та віри у позагробове життя. Їх цвинтарі — були свого роду „містами померлих", в яких етруски зустрічалися з духами своїх предків. Більшість етруських міст становлять справжні підземні міста, влаштовані дуже вибагливо, з багатьома кімнатами, що дають нам унікальне уявлення про стиль життя стародавніх етрусків. Етрурія, подібно, як Сумерія, не становила одноцільної держави, але вільне з'єднання кільканадцяти більших міст, з яких кожне очолював цар (лярсон).

У 7 сторіччі перед Христом виникла в Етрурії федерація незалежних міст, що підкорила велику територію, що межувала з Апенінськими горами, на півночі та Ляццою й Кампацією на півдні. Цю своєрідну державу очолював виборний монарх (зелот). В 6 сторіччі перед Христом Етруська династія Торквініїв панувала деякий час в Римській державі та заснувало цілий ряд нових міст таких як: Мантуа, Атрій, Парма та Фельціни (Больонія). На жаль, через внутрішні межусобиці, етруски поступово зійшли не тільки з вершин своєї слави, але теж з історичної арени світу!

Любов Коленська

КНИЖКА ПРО БАТЬКА І ТРАГЕДІЮ РОЗСТРІЛЯНИХ МРІЙ

II

Ось як Марта Замора описує першу зустріч з батьком, якого — із-за воєнних подій — ще „ніколи не бачила": „І коли вже губи у мене почали зрадливо морщитися і дрібно трястися, я почула такий знайомий рідний голос:

— Мартусю, подивися, — це твій Тато.

Переді мною, сяючи синіми-синіми, як бездонні озера очима, стояла Мама, тримаючи за руку якогось чоловіка. Я подивилася на нього знизу вгору, а потім знову згори вниз. Він мені здався дуже високим, мабуть тому, що одягнений був зовсім інакше, ніж усі ті 'пани', яких я досі не бачила там, у нас 'вдома', у Станиславові.

На ньому були чоботи з заправленими в холяви сірими штанями, парусинова сорочка 'на випуск', підперезана ременем і вишита сіро-коричневими нитками краватка. І хоч він так радісно посміхався до мене з-під зсунутого на потилицю парусинового картуза, карими, як у мене очима, — губи у мене чомусь почали трястися ще сильніше і я, вередливо розтягуючи слова, сказала:

— Ото такий тато? Фе...

Можливо, забула б я цю зустріч, стерлася б вона в мене в пам'яті, але тато не раз пізніше, дрочачись зі мною, нагадував мені мої слова і все допитувався:

— То не сподобався тобі, мацапуро, твій тато? Ти хотіла, щоб він був інакший?"

Таких діялогів і описів із їхнього родинного життя, сповнених безмежним теплом і легким дотепом — багато і вони пронизували світлом понурий, трагічний побут українців під совєтським заборолом. Ці картинки, а крім цього розповідь про її батька, як педагога, і його незвичайний хист вчити учнів, оточуючи їх приязню можна зустрінути в цілій цій повісті. Крім цього перед вами виразно зарисовується Полтава, Харків, Київ чи його мешканці, їхній побут і жахом сповнені вулиці Києва в час великого голоду і неймовірний біль М. Замори, її безсильність і безкрая розпач...

У книжці цій, крім безлічі знімок — родинних, близьких знайомих і видатних людей того часу, на канві подій і понурого совєтського побуту, наче найбільш живучою іскрою життя спалахують розповіді про товариське, тісне співжиття цих усіх українців з Галичини, яких бажання жити і творити в Україні і для неї — штовхнуло їх потойбіч Збруча.

І ось М. Замора згадує Мирослава Січинського: „Я довідалася, що Січинський був товаришем, ба, навіть близьким приятелем мого батька і мами, ще коли були неодружені, що він убив цісарського намісника, був засуджений, втік з тюрми, опинився в Америці, і ось через багато років зустрілися вони тут у Полтаві, коли Січинський вибрався провідати батьківщину, але не зміг з'явитися у своїх рідних місцях, то приїхав на Радянську Україну.

Оце 1928 рік у Полтаві... Дзеленчить калатальце на дверях нашого помешкання в Шостій школі. В хаті нас тільки двоє — я і моя мама. Мама господарює в кухні, тому двері хутенько відчиняю я: переді мною стоїть незнайомий мужчина з молодим ще, вродливим обличчям, темними очима і зовсім сивим волоссям.

— Поклич швиденько тата або маму, — звертається він до мене. А Мама вже тут. Пильно, напружено вдивляється в обличчя незнайомого і питає:

— Ви до кого?

Він якось сумно всміхається і ніби докірливо відповідає:

— І ти мене, Зоню, не впізнала?

Я чую як мама скрикує:

— О Боже! Миросю!, — і кидається на шию незнайомому, та так обнявшись, вони стоять і плачуть обоє, не зважаючи на школярів, що вже почали спинятися навколо, зацікавлено поглядаючи на дивину.

Мама отямилася перша:

— Заходь, заходь до покою. А ти, Мартусю, біжи швиденько до тата в кабінет, поклич, щоб негайно йшов. Скажи, що Миросьо Січинський приїхав".

Не лиш з Мирославом Січинським, але зустрічались вони із Євгеном Плужником, Дмитром Фальківським, актором Лесем Курбасом, Володимиром Крушельницьким, яких в 1933 році заарештовано, з-поміж інших осіб зустрічалися вони із Никифором Гірняком, Володимиром Левицьким і цілою родиною Крушельницьких. Перебували в них люди, що про них згадує М. Литвин. Багато їх.

І вкрай болючим акордом вривається у рядки книжки — день срібного весілля батьків Марти Замори і рівночасно день їхнього ув'язнення. Описуючи цілу сцену, коли каґебісти, перекидаючи все гори дном, арештують її батьків, вже після їхнього ув'язнення вона пише: „На Дзержинського їх роз'єднали, але доля дала їм ще раз востаннє побачитись: вони зустрілись вніч з 13 на 14 серпня в дижурці холодногірської тюрми, куди їх оформляли. Мама сиділа, трясучись від холоду, перенервування і страху в своїй легкій літній сукні на лаві під вогкою, холодною стіною ще царської кладки, коли ввели батька і посадили на таку ж лаву під протилежною стіною. Розмовляти їм не дозволили, і вони лиш очима прощалися один з одним, голубили один одного. Побачивши, як дрижить й в якому жалюгідному стані знаходиться мама, батько відкрив свій портфель, витягнув звідтіля взяту ним Євгенову голубу трикотажну нижню сорочку (свого сина) і свою сатинову домашню куртку і попросив вартового передати їх мамі, як найдорожчий 'шлюбний' подарунок, який тільки можливий в світі. Мама зразу ж натягла все на

(Закінчення на стор. 3)

Під Кучмою?...

(Закінчення зі стор. 2)

Ні, такої програми не було. Але був Кучма, нелукавий і правдолюбний. Передбачав, що ситуація ще набагато погіршиться і дотримав слова: за півроку його надзвичайних прем'єрських повноважень інфляція прискорилася, виробництво катастрофічно занепало. Або ж сказав, що мафія кругом — так воно і є. Але хоч одного великого злодія Кучма посадив за грати?

Отак Кучма діяв, а директор-ракетобудівник у ньому чекав. Дочекавшись крайнього зубожіння народу і перших ознак обурення — сепаратистських рухів і страйків — прем'єр взявся за ті єдині засоби, що натепер залишилися і котрі прямо випливали з природи „кучмізму". Ось як з цього приводу висловився відомий український реформатор Володимир Лановий: „Уряд Л. Кучми прийняв утопічну концепцію стабілізації і відновлення економіки шляхом надмірного втручання держави в економічні процеси, яке вже раз обернулося для нас крахом і зубожінням. Більше того — прийнято ідеологію виробництва задля виробництва, а не задля людини. Держава і її апарат не збираються випустити власність зі своїх рук".

Логічне продовження цієї поновної централізації: Л. Кучма знову в Москві — підписує спільну заяву прем'єр-міністрів Росії, Білорусі й України про створення економічного союзу. Коли цю подію журналісти попросили прокоментувати академіка Ігоря Юхновського, мабуть, найтолерантнішу людину у Верховній Раді, він відповів: „Підписана заява свідчить про нездатність керівництва України до державности".

Страшний присуд! Як українським лібералам-назадникам не хотілося його почути! Вони ж, бач, усе ще вірять, усе ще „без надії сподіваються", усе ще посилаються на „об'єктивні, історично зформовані зв'язки". Але усі ліві наші земляки мов води у рот набирають, коли їх запитувати: хто заважає випрацювати програму економічного співробітництва в межах вже існуючої Співдружности Незалежних Держав? Для чого ще одна, паралельна, структура, ще один союз?

А для того, що зовсім не про економіку йдеться. Згадуючи осторогу З. Бжезінського, треба визнати, що й СНД стоїть на перешкоді розбудови української нації, вже не кажучи про ленінське „вірую" Л. Кучми: „При єдиній дії..."

Ні, з того боку не чекаймо єдности. Ще Микола Міхновський розгледів: „Демократія пануючих націй не дуже проявляє охоту давати свободу поневоленим націям. Тому нема ніякої підстави сподіватися цього і в майбутньому. Коли ж демократія пануючих націй виб'ється на свободу, коли вона запанує, коли вона стане при державній владі, тоді сподіватися на співчуття до поневолених націй можна ще менше".

Чи ж не запанувала вже в Москві ліберальна демократія Жириновського?

А що ж Україна? А тут таки сталося диво: підкинутий Кучмою м'ячик, геть продірявлений, зохлялий, зупинився в повітрі: Верховна Рада, та ж таки проросійська комуністична більшість, не ратифікувала підпису Кучми про створення російсько-білорусько-українського економічного союзу. Бо ж як би могла, коли в Росії економічні реформи пішли далеко вперед, давно почалася приватизація промислових підприємств і землі — тим часом українські ліві хочуть вернутися до комуністичної, а не до капіталістичної Росії.

А Кучма? До якої Росії прагне він? На чию „єдність дій" уповає? На єдність червонопрапорних пролетарських злиднів чи на ситу солідарність „червоних директорів", що нагло привласнюють вчорашні державні багатства? Кучма не здатний передбачити, яка Росія в Росії врешті-решт переможе, але він має ще час. Навіть безславно зрезиґнувавши, він не втратив образу „доброго практика, прагматика", а подруге, з точки зору „кучманізму" не важить, хто в Росії переможе — демократи чи імперіялісти, бо ті й ті охоче приймуть з рук Кучми та Гриньова (якщо українці допустять їх до нового парляменту) плятформу їхнього Міжреґіонального бльоку реформ, орієнтовану на відновлення економічно-політичної інтеґрації з Росією і на федеративне, властиво — сепаратистське розшматування України.

Якщо це станеться, перевернеться в могилі козак Чернігівського полку Клим Кучма — прадід великий „правнуків поганих".

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ НЕ БУДЕ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Книжка про батька і трагедію...

(Закінчення зі стор. 2)

себе і зігріло воно теплом серця, дотиком батькових рук, його прощальним диханням.

— Левицкая, — пролунало безлико, і востаннє злилися воєдино погляди карих і синіх очей, щоб не побачитись більш ніколи. Про батька за ввесь свій побут в тюрмі мама нічого не знала і не чула, крім того, що сидить він у другому корпусі". — Таких зворушливих картин, де злочинна совєтська державна система розривала, нищила цілі родини — навіть у цій самій книжці багато.

Ось М. Замора, у бажанні збагнути батькове життя, насвітлює ще дуже важливий факт, про який небагато розповідає історія, а то про це, чому частини Української Галицької Армії, здесятковані тифом та пройняті терпкою дійсністю польської загрози — переходили до Червоної армії, а відтак радше залишались навіть у підсовєтській Україні, ніж під польською владою. Про ці події у книжці є великий розділ, але принаймні процитуємо з нього деякі рядки: „Денікінці під натиском Червоної армії відступали на південь, тікаючи до моря. Услід за ними на південь розпочала свій трагічний усіяний групами марш і Галицька армія. У багатьох містах — Вінниці, Браїлові, — стрільці відмовлялися покидати лікарні і відходити з денікінцями навіть під загрозою зброї. Перед Галицькою армією стояла дилема, — або перехід через Дністер до Румунії, або з'єднання з Червоною армією: за першими був штаб армії та значна частина офіцерства, за другими — солдатська маса і більш поступові старшини".

Зачерпуючи з архівних матеріялів України, досі недоступних, М. Замора аналізує події, насвітлює їх, а той переповідає як їхній очевидець. У закінченні спогадів вона ще раз вертається до основної причини цієї гіркої і трагічної помилки цих, хто мріяв і сподівався, що разом з українським народом творитиме ...незалежну Україну поза Збручем під совєтською владою. Ось вона пише:

„Відходили за Збруч, щоб хоча там включити свій розум, досвід і силу у відбудову України. Не сумнівались, вірили і знали, що ще вернуться і звільнять від польського гніту рідну Галичину і об'єднають розтяті землі в єдину незалежну соборну Україну. Не всі дочекалися здійснення своїх надій, багато хто лишився лежати в землі від рідної домівки. Серед них — Федір Замора".

Це лише приґорком до цієї книжки, до її незаперечної вартости. Адже ця, на перший погляд, скромна зовні книжка, відкриває перед читачем оте найважливіше — зрозуміння бездонно-трагічних переживань отих вихідців з Галичини, які у великому прагненні творити добро для України, творити її культуру, дорого заплатили за свою помилку. Та їхні розстріляні мрії не пройшли надаремно, вони глибоко пустили свої паґінці. Бо якраз більшість з них, поміж ними Федір Замора, своїми ділами виростили наступні покоління „Розстріляного Відродження" і Шестидесятників" та й ревних Стусових синів українського народу.

Лише склонитись можна перед М. Заморою, завдяки якій не лише відкарбувався, здавалось, затертий слід її батька, але і його співучасників, усіх отих, які жили і творили з ним для їхньої спільної і найбільшої любови, — любови до України.

В 44-ту річницю смерти генерала

Стараннями і заходами Т-ва УПА та Організації Українського Державницького Фронту, в неділю, 6-го березня ц.р. громада Нюарку відзначила 44-ту річницю героїчної смерти головного командира УПА св. п. ген.-хор. Тараса Чупринки — Романа Шухевича.

Панахиду відправлено в католицькій церкві св. Івана Хрестителя, її відслужив о. Франко Шадяк, який також виголосив патріотичну проповідь. В Панахиді взяла участь велика кількість ветеранів та молоді. Стійки з прапорами тримали члени ОУН, Т-ва Вояків УПА, 1-ої та 2-ої Дивізій УНА, ООЧСУ, ОбВУА, Організації Оборони Лемківщини, молодіжна організація СУМ-А та юнацтво, а посередині церкви в дволаві вистроїлися ветерани при співучасті багатьох вірних.

Опісля, о год. 3:30 по полудні, в залі СУМ-А, в Українському Народному Домі в Ірвінґтоні, Ню Джерзі, почалася святкова імпреза.

Заля була прибрана погруддям командира, а обабіч — державний прапор та прапор УПА.

Святочну імпрезу відкрив голова ОУДФ В. Закорчемний. Він привітав присутніх та попросив хвилиною мовчанки вшанувати пам'ять великого Командира. В мистецькій частині виступив декляматорський гурток молоді СУМ-А з Нюарку під керівництвом Іванни Кононів. Сумівці поклали китицю квітів до погруддя генерала і виконали збірну рецитацію Марка Боєслава „Ти вічний є серед живих..." Виконавці: Надія Симчик, Тамара Мигаль, Христя Ґудзій, Оксана Паливода, Тома Пиз та Дмитро Мальцев, яких присутні нагородили бурхливими оплесками.

Головну півгодинну доповідь виголосив вояк УПА Степан Кметь. У своїй доповіді, основаній на історичній документації про тернистий шлях життя та боротьби ген. Чупринки, його військовий хист в самій організації УПА, його велику мораль бойового духу та ідеї, який давав наснагу тоді, а навіть і в теперішніх часах до побудови української самостійної соборної держави. Судячи по ентузіязму слухачів, промова глибоко зворушила присутніх, які безнастанно апльодували С. Кметьові.

Наступною точкою був виступ тріо бандуристів: Михайла Гнатишина, Михайла Гринюка та Володимира Васькова. Вони виконали три пісні: повстанську „Заплакали карії очі", „Полісся 43-го року" Івана Хмеля в музичній обробці В. Юркевича та стрілецьку „Виє буря". Заслухані присутні били „біс" і на додаток тріо виконало ще „Соловейку, рідний брате". В цих піснях бандуристи оспівували героїчну боротьбу УПА та безмежну любов до матері України.

Свято закінчилося відспіванням державного гимну. Організатори цієї імпрези, а особливо Відділ Т-ва УПА в Нюарку, складають всім виконавцям та учасникам щиру подяку.

Павло Батьків

Українські жінки Клівленду в поклоні М. Квітковській

21-го січня цього року українська громада зазнала великої втрати. Відійшла від нас д-р Марія Квітковська, велика патріотка, визначна громадсько-політична діячка, невтомний борець за права українського жіноцтва.

6-го березня організоване жіноцтво Клівленду вшанувало пам'ять цієї зразкової громадянки в сороковий день смерти.

У катедрі св. Йосафата у Пармі о. Андрій Гановський відправив Панахиду. Представники жіночих організацій стояли зі свічками.

Після Панахиди члени СУА, Українського Золотого Хреста, ОЖ ОЧСУ, православних сестрицтв при соборі св. Володимира та гості зустрілися в домівці СУА, щоб пом'янути д-р Марію Квітковську „незлим тихим словом".

Св.п. д-р М. Квітковська.

В гарно прибраній домівці, під портретом д-р М. Квітковської — великий букет рож незвичайного фіялкового кольору від Петра та Розалії Пенгринів на знак пошани до покійної та вдячности за її допомогу в їхніх перших кроках в Америці. Тут же збірка статтей та фотографій з діяльности д-р М. Квітковської за час її головування у СФУЖО, яку так старанно приготувала Ірена Кашубинська.

Іванна Шкарупа, голова Округи СУА Огайо привітала присутніх і передала слово д-р Олександрі Мельник, членці Українського Золотого Хреста з Колюмбус, яка подала біографічні дані та підсумувала виняткові досягнення цієї непересічної людини.

Д-р М. Квітковська — дочка мальовничої Буковини. Народилася в родині Весоловських. Батько її був священиком.

Її любов до поневоленого українського народу та до справедливости яскраво проявилися ще з дитинства і вже в студентські роки вона присвятила себе жертвенній праці для добра України.

В 1936 році одержала диплом з філології, а згодом — з педагогіки. Чудово володіла п'ятьма мовами. В 1939 році одружилася з журналістом та громадським діячем Денисом Квітковським. На еміграції, в Німеччині, стала викладачем німецької мови і літератури в Авгсбурзькій гімназії та вищій торговельній школі.

По приїзді до Америки дістала ступінь магістра, а згодом і докторат з ділянки суспільної служби. Стала викладачем Вейнського університету та директором дорадчого відділу інститутів Дітройту.

Свою фахову працю і родинні обов'язки успішно поєднувала з громадською діяльністю. Працювала в Українському Золотому Хресті, виконуючи функції голови, а в 1982 році її обрано головою СФУЖО, де вона працювала аж до 1992 року, а відтак стала її почесною головою. Займала також пост другого заступника президента СКВУ і заснувала суспільну службу при СКВУ. Входила до складу Генеральної Федерації Жіночих Клюбів та брала активну участь в конференціях при Організації Об'єднаних Націй під час „Декади жінки" в Мехіко, Копенгаґені та Найробі.

Д-р М. Квітковська у всіх своїх вчинках керувалася ідеалами християнства і активно боролася проти всіх форм поневолення. Особливу увагу присвятила боротьбі за права української жінки в СССР. Вона також старалася поліпшити долю українців у всьому світі.

Озброєна високим знанням та тонким дипломатичним хистом, вона своєю працею зробила великі досягнення. Вона може стати прикладом для молодшого покоління, яке повинно продовжувати її велику працю. Це була людина високої культури, завжди лагідна і привітна, і хоч займала високі становища, завжди залишалася дуже скромною.

Після доповіді д-р О. Мельник, колишня учениця Авгсбурзької гімназії поділилася споминами про д-р М. Квітковську, як зразкового педагога. На закінчення було висвітлено відеострічку з похорону в Бавнд Бруку.

Едіта Морозинська

Отця П. Ґаладзу призначено професором в Інституті ім. Митрополита А. Шептицького

1-го січня ц.р. адміністративна рада університету св. Павла призначила о. Петра Ґаладзу першим повноштатним викладачем візантійської літургіології при Інституті Східньохристиянських Наук ім. Митр. А. Шептицького. Конкурс на цю посаду закінчено в вересні, коли з ряду кандидатів вибрано о. П. Ґаладзу.

Призначення першого повноштатного викладача з можливістю на постійну працю (tenure) — це історичний момент для Інституту, який має намір в наступні роки створити три або чотири такі позиції. Крім позиції з літургіології, заплановані ще професури з таких ділянок: східньохристиянська духовість і богослов'я (катедра ім. Петра й Дорис Куль, конкурс на яку добігає до кінця), історія східньої (а особливо української) Церкви, як рівно ж професура зі спеціялізацією католицько-православних відносин. Усі ці позиції оплачуватимуться через залізний фонд при Фундації ім. Митр. Андрея Шептицького. Ця фундація є федерально зареєстрованою харитативною організацією з дирекцією, вибраною з усіх епархій Канади.

Отець Петро Ґаладза зв'язаний з Інститутом від 1989 р., як доривочний викладач — під час літніх курсів Інституту в Каліфорнії і під час звичайних семестрів при університеті св. Павла в Оттаві в академічному році 1992-93. Він студіював при університетах МекҐілл у Монтреалі та при Торонтонському університеті. Має магістерки з Католицької Богословської Академії в Чикаґо та університету Нотр Дейм. Закінчує докторську дисертацію при Торонтонському університеті на тему літургічної реформи в Українській Церкві за Митр. Андрея Шептицького. Отець Ґаладза є автором ряду важливих наукових статтей з літургічних наук та популярним провідником у Північній Америці та Україні. В 1991 році він приготовив тридцятигодинний курс „Вступ до літургічних наук", який видав на відеокасетках Інститут ім. Митр. Андрея та який вживається тепер у кількох місцях в Україні та діяспорі.

В додатку до своїх викладацьких обов'язків о. Ґаладза відповідатиме за літургічне життя каплиці свв. Богоотців Йоакима і Анни при Інституті.

Отець Петро Ґаладза був висвячений Патріярхом Йосифом Ісповідником в 1981 році. З дружиною Оленкою Ганушевською мають троє дітей: Даниїла, Марічку та Іванку. Останніми роками проживав та служив при парафії свв. Петра й Павла в Скарборо біля Торонто.

Отець П. Ґаладза

Св. п. д-р М. Лоза

Дня 23-го грудня 1993 року після важкого автового випадку і п'ятитижневих страждань у шпиталі відійшов у Божу вічність д-р Михайло Лоза, дійсний член НТШ, почесний голова Екзекутиви Відділу УККА в Баффало, Н. Й. та літературний і мовний редактор органу Об'єднання Гуцулів Західньої діяспори, журналу „Гуцульщина". Покійний, на нашу думку, вповні заслужив собі на те, щоб згадати про нього на сторінках щоденника „Свобода".

Д-р Михайло Лоза народився у підльвівському селі Підберізці — 26-го квітня 1915 року. Його батьки Іван і Параскева були середньозаможними селянами. Мали вони четверо дітей: Марію, Степана, Володимира і Михайла. Марія і Михайло одержали вищу освіту і помандрували в широкий світ, Степан і Володимира залишились у рідному селі.

Своє навчання М. Лоза розпочав у Підберізцях. Після закінчення чотирьох кляс народньої школи, успішно здав вступні іспити до Філії Укрінської Гімназії у Львові. У гімназії вчився до 1933 року. Опісля пробував записатись на медицину, а коли це йому не вдалося, вступив на гуманістичний факультет Львівського університету. Студіював слов'янську філологію. Свої студії закінчив у 1939 році степенем магістра філософії, захистивши магістерську працю „Відношення подільської коляди до гуцульської".

Під час студій розпочалась громадська праця д-ра Лози. Жив він у Винниках. Там була студентська громада. Студенти роз'їжджали по селах, щоб скріплювати національну свідомість селян. Д-р Лоза займав різні становища в цій студентській громаді. Був теж і головою управи.

Тим часом старша сестра д-ра Лози одружилась із лікарем д-ром Юрієм Маковським. Практикував він медицину на Гуцульщині, спочатку в Жаб'ї, а згодом в Яблонці над Білим Черемошем. В час літніх вакацій д-р Лоза відвідував свою сестру.

Під час першої большевицької окупації Галичини одержав він працю учителя в середній школі в Косові. Працював там до приходу німців. Там теж запізнав він свою майбутню дружину Уляну Фіглюс.

Під час німецької окупації працював секретарем міської управи у Винниках та вчив у місцевій сільськогосподарській школі.

На початку липня 1944 року покинув він рідні сторони і переїхав до Німеччини. По закінченні Другої світової війни опинився в англійській зоні. Жив у таборах для переміщених осіб, вчив у таборових гімназіях, був режисером аматорських театрів, а крім цього знайшов час, щоб закінчити свої студії докторатом в Українському Вільному Університеті в Мюнхені.

Коли почався великий ісход за океан, д-р Лоза разом із своєю старшою сестрою Марією переїхав до Америки і поселився в місті Баффало, Н. Й. Тут одружився з Уляною Фіглюс. Подружжя мало двоє дітей, сьогодні — це д-р хемії Роман і д-р медицини Борис. Оба вони вже одружені і мають своїх дітей.

У місті Баффало д-р Лоза зразу включився у громадську працю. У системі УККА довгий час був членом управи Відділу, двічі головою екзекутиви.

Цілі десятиліття був вчителем місцевої „Рідної Школи", два роки директором цієї школи, а крім цього ще й інспектором Шкільної Ради при УККА.

Свою любов до Гуцульщини д-ра Лоза переніс на чужину. Був членом різних комісій Українського Світового Об'єднання Гуцулів головою Товариського Суду та членом редакційної колегії журналу „Гуцульщина".

Був добрим парафіянином церкви св. Миколая, помагав отцеві пароховi видавати парафіяльний бюлетень і поміщував у ньому свої дописи.

Писав статті на літературні теми та дописи з життя української громади міста Баффало. Все це розкинене в різних газетах, журналах та календарях-альманахах. У рукописі залишилася більша праця про відомого поета О. Кобця.

Весь час співпрацював з патріярхальною радіопрограмою і радіопрограмою Василя Шарвана.

Доля, однак, не була ласкавою для д-ра Михайла Лози. Ще в 1939 році поранили його осколки під час бомбардування Винників німецькими літаками. У місті Баффало пережив він цілий ряд важких операцій, а 20 років тому мав перший свій автовий випадок, який мало-що не позбавив його життя.

Українська громада міста Баффало з журбою ловила вістки про стан здоров'я д-ра Лози. А вістки мінялися, одного дня були вони добрими, другого — тривожними. 23-го грудня відійшов у кращий світ останній із великих людей нашої громади.

Похоронні обряди відбувались при дуже великій участі членів громади. Прощали його співдрузі громадської праці, численні його колишні учні. Приміщення похоронного заведення було виповнено по береги під час Панахиди. А у вівторок, 28-го грудня 1993 року, численна валка авт проводила незабутнього доктора в його останній подорожі на цій землі. У церкві св. Миколая на жалібній Службі Божій прощав його від парафії о. Мар'ян Процик. Перед ним була домовина, обгорнена українським національним прапором. Тлінні останки д-ра Михайла Лози знайшли свій вічний супокій на цвинтарі Гора Кальварія. Там від громади жалібне слово сказав Ігор Чмола. А опісля жалібна громада перейшла до залі церкви св. Миколая на прощальну тризну.

Про діяльність д-ра Лози в різних наших установах говорили: Богдан Мороз — Український Державницький Фронт, Ярослав Пришляк — Пласт, Михайло Мохнач — Український Братський Союз і Гуцульське Товариство ім. Олекси Довбуша, Оксана Бережницька — Патріярхальне Товариство, Стефанія Осадца — 49-ий Відділ Союзу Українок Америки ім. Ольги Басараб, Ольга Чмола — „Рідна Школа".

Часто чуємо слова, що нема такої людини, яку не можна б заступити. Із відходом у вічність д-ра Михайла Лози в українській громаді міста Баффало постала велика прогалина. І нема кому її заповнити.

Ігор Чмола

В Україні...

(Закінчення зі стор. 1)

тому до бюлетенів внесено велику кількість прізвищ. Виборці повинні викреслювати їх, залишивши тільки одне. В Европі прізвищ не викреслюється, а робиться помітка біля одного з прізвищ. Дуже проблематичним є обрання депутата у першому турі, оскільки слід набрати 51 відсоток голосів. „Ми не маємо наміру повчати українських законодавців і поважно ставимося до українського керівництва, але, на нашу думку, для України кращою була б пропорційна система виборів. Люди, які приймали такий закон, були дуже винахідливими", — сказав П. Енері.

Свято героїнь

Маямський 17-ий Відділ СУА ім. Олени Теліги відсвяткував 20-го лютого ц. р. Свято героїнь. Голова Відділу привітала численних гостей, які зібралися по Святій Літургії у церковній залі. Отці шамбелян Іван Стевинський і диякон М. Добуш відмовили відповідну молитву. Союзянки — місцеві і гості — відспівали гимн Союзу Українок.

Святочну програму вела Люба Маринюк, імпрезова референтка нашого Відділу. „Місяць лютий став за неписаним законом місяцем героїнь", — цими словами почала Люба святочну програму. Згадала замучену у лютому 1924 р. в польській тюрмі Ольгу Басараб і патронку нашого Відділу Олену Телігу, розстріляну німцями у Києві 1942 р. Згадала усіх, які віддали своє життя за Батьківщину. Словами Лесі Українки „нам усім треба знати про страждання та смерть наших героїнь, бо вони мають навчити нас, як нам для добра Батьківщини жити" вона закінчила своє слово.

До виступу запросила Ліду Гладку, колишню заступницю голови СУА, референтку зовнішніх зв'язків при СФУЖО та представницю до ООН, члена управи Українського Музею, а тепер членку нашого місцевого Відділу, яка поділилася з нами спомиами про св. п. Олену Телігу. „Одним з найважиіших статутових пунктів нашої організації СУА є збереження української ідентичности та культивування історичної пам'яті, — сказала Ліда Гладка. — Сьогодні вшановуємо дві визначні українки — Ольгу Басараб і Олену Телігу, які присвятили своє життя, свої здібності, а в кінці віддали своє життя за волю України. Я поділюся з вами споминами про Олену Телігу, — продовжувала п. Ліда, — яку я мала честь знати особисто, будучи студенткою Карлового університету у Празі. Як член управи студентської громади, помагала Олені технічно у виданні її віршів „Буря іде". Це був рік 1940-ий. Тут почули ми короткий життєпис Олени. Народилася вона 1907 року у Петербурзі, в родині Шовгенівих. Життя малої Оленки було цікавим: вчилася мов, подорожувала. Проф. Іван Шовгенів, батько Олени, був активним українцем, спершу був професором Петербурзького, а потім Київського політехнічного інституту. Під час визвольних змагань батько став міністром уряду Української Народної Республіки. По програній війні він і старший брат Олени переїхали до Польщі. У 1923 р. мати з дітьми втекла до Польщі, а відтак до Чехо-Словаччини, де батько був ректором Української Господарської Академії в Подєбрадах. Олена тут стала студенткою педагогічного інституту. Можна сказати, що тут під впливом патріотичного середовища, зустрічей і приязні з Наталею Лівицькою-Холодною, Леонідом Мосєндзом та свідомими українськими студентами формується українська свідомість Олени. 1929 р. вона одружилася з Михайлом Телігою, родом з Кубані, співакомбандуристом, і переїхали до Варшави. Тут бачимо її членкою Союзу Українок-Емігранток, викладачем в українській школі для дітей мішаних подруж, пише статті до „Вісника", який виходить у Львові під редакцією Дмитра Донцова, читає доповіді для студентів, є душею громадського і товариського життя українців Варшави. На той час припадає найбільший розквіт її поетичної та публіцистичної творчости. Залишила нам невелику, але цінну літературну спадщину.

1938—39 року трагічні події Карпатської України, героїзм молодих людей, що боролися і згинули за свою державу, цілковито виповнив серце і думки Олени.

1-го вересня 1939 р., початок Другої світової війни і переїзд до Кракова має особливий вплив на життя молодої Олени. Під впливом великої приязні з поетом і національним діячем Олегом Кандибою-Ольжичем стає членом ОУН, очолює мистецьке товариство „Зарево". В тому часі, — сказала Л. Гладка, — я мала нагоду бувати гостем у домі подружжя Телігів, як усі інші, я також була очарована цією блискучою висококультурною атмосферою думу".

22-го червня 1941 р. — початок німецько-большевицької війни. Українська молодь спішить до Львова, Вінниці і Києва. А за чотири місяці, у „прозорий" день повернулася до міста своєї молодости. Та не довго судила її доля працювати для свого народу. Німці швидко зрозуміли самостійницькі тенденції Олени, замкнули редакцію літературного тижневика „Літаври" і заарештували тих, хто приходив до Клюбу Спілки Письменників. Це було 9-го лютого 1942 р., а за кілька днів розстріляли Олену і її чоловіка Михайла. Ця велика трагедія потрясла Києвом і цілою українською спільнотою.

Нині, по довгих роках, ми, колишні студенти, вихованки на ідеях і взорі Олени Теліги, пішли в життя з її духа печаттю. Пам'ятаючи її повне посвяти життя і героїчну смерть, жодна з нас не могла стояти осторонь подій, але всі ми, в міру наших здібностей і можливостей, старалися зробити щось для осягнення нашого ідеалу самостійної України. Ми усі, кожна українська душа, за словами Р. Іваничука („Благослови, душе моя Господа") благословить Господа за 24-те серпня 1991 р. — проголошення незалежности України, за яку вмирали цілі покоління". Всі слухали з зацікавленням споминів Л. Гладкої.

Тут слідував вокальний виступ сестер Максимовичів. Слідуюча точка була деклямація Наталки Трач поеми О. Теліги „Відповідь". Наші молоденькі співачки і декляматорка вив'язуються чарівно зі своїх виступів і тим разом їх виступ був дуже гарний. Маленька Наталочка Іваницька зі Львова відспівала гарну пісню „Україночка". Прегарний вірш О. Бабія „В пам'ять Ольги Басараб" віддеклямувала Ірина Ракуш. Ця поема сказала про чотири дні, страшні дні, терпіння і смерть Ольги Басараб.

Тут мали ми малу перерву, союзянки приготовили обід і розпродаж квитків льотерії. Друга частина програми була розвагова. На відео почули ми „До Надії" — спів Т. Петриненко; уривок з новорічного звернення та привіт до України Івана Драча прочитала Ірина Трач. І знову прегарний спів на відео „Будуймо храм" Павла Дворського. Юлія Добуш і Люба Маринюк прочитали „Промову", яке видало Т-во „Просвіта" і Т-во Оборони Української Мови. І знову почули ми спів Т. Петриненка „Україно".

На закінчення була виграша: був годинник, вишиваний рушник, пасочок і маленькій Наталочці прегарний м'якенький медведик.

Наш 17-ий Відділ СУА обходить саме 43 роки своєї суспільної праці. Кожного року стараємося цікавою імпрезою забавляти місцевих гостей і туристів. Хор „Веселка", який вела наша Ольга Павлова, розважав нас. Свято героїнь, „вишивані вечерниці" чи показ народної ноші — це наші програми. З наших скромних доходів стараємося жертвувати на цілі, які в даній хвилині найпотрібніші. Не забуваємо за нашу молодь і помагаємо їм на студії українознавства у Гарварді.

Мирослава Хойнацька-Тершаковець,
голова Відділу.